

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

5

11

2012

55-2 Nr. 47

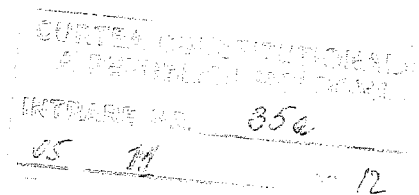
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995
(completarea sesizării nr. 23a/2012)

Serghei SÎRBU,
Deputat, Vicepreședintele
Comisiei juridice, numiri și imunități

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. SÎRBU SERGHEI

2. Deputat în Parlament, Vicepreședintele Comisiei juridice, numiri și imunități

3. bd. Ștefan cel Mare 105 (str. Nicolae Iorga 11)

4. tel. 022204401, fax 022233673, 022232206

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare unele prevederi din Legea cu privire la Comisia Națională a Pieții Financiare nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998 (Monitorul Oficial nr. 22-23 din 4 martie 1999, art. 91).

Astfel, art. 1 alin. (1) al Legii cu privire la Comisia Națională a Pieții Financiare prevede că Comisia Națională este investită cu putere de decizie, de dispensă, de interdicție, de intervenție, de control și de sancționare disciplinară și administrativă, în limitele stabilite de legislație.

Conform art. 9 alin. (1) din legea menționată, Comisia are mai multe drepturi inclusiv:

h) în scopul protejării drepturilor investitorilor și ale publicului larg și în cazul încălcării legislației privind valorile mobiliare, să suspende amplasarea valorilor mobiliare și circulația lor la bursa de valori și pe piața extrabursieră, clearingul și decontările la tranzacții;

l) să intenteze, în instanța de judecată, acțiuni privind chestiunile ce țin de competența sa, inclusiv privind invaliditatea tranzacțiilor cu valori mobiliare;

o) să califice acțiunile participanților la piața valorilor mobiliare ca manipulări pe piața valorilor mobiliare, conform legislației privind valorile mobiliare;

Conform art. 21 alin. (2), prin ordonanțe, Comisia Națională exercită atribuțiile prevăzute la art.9 alin.(1) lit.c) și h), precum și dispune efectuarea de expertize și controale.

La Art. 22, alineatele (2) și (3) prevăd că hotărârile Comisiei Naționale intră în vigoare la data publicării, în caz că în hotărâre nu este indicat alt termen. Ordonanțele Comisiei Naționale intră în vigoare la data emiterii.

Potrivit art. 23 din lege, deciziile Comisiei Naționale pot fi atacate în instanța de contencios administrativ competentă. Contestarea sau acțiunea în justiție nu va suspenda executarea deciziilor Comisiei Naționale pînă la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;
- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;
- k) aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- l) declară mobilizarea parțială sau generală;
- m) declară starea de urgență, de asediu și de război;
- n) inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- o) suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- p) adoptă acte privind amnistia;
- r) îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Articolul 115

Instanțele judecătorești

(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

Articolul 116

Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

2. ACTELE INTERNAȚIONALE :

Convenția Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Articolul 13. Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Declarația Universală a drepturilor omului

Articolul 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

Articolul 10

Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 14

1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public

de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă asupra contestărilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil.

3. LEGISLAȚIA INTERNĂ

Codul de procedură civilă a Republicii Moldova

Articolul 5. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

(3) Renunțarea uneia dintre părți de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere a unei convenții de strămutare, în condițiile legii, a litigiului la judecata arbitrală.

Articolul 19. Înfăptuirea justiției numai în instanță judecătorească

(1) În pricinile civile, justiția se înfăptuiește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege. Constituirea de instanțe extraordinare este interzisă.

(2) Hotărîrea judecătorească emisă în pricină civilă poate fi controlată și reexaminată numai de instanța judecătorească competentă, în ordinea stabilită de prezentul cod și de alte legi.

Articolul 28. Competența instanțelor judecătorești

(1) Instanțele judecătorești de drept comun judecă:

a) pricinile în litigiile de drept ce nasc din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice și din alte raporturi juridice, bazate pe egalitatea părților, pe libertatea contractului și pe alte temeuri de apariție a drepturilor și a obligațiilor, indiferent de statutul juridic al subiecților;

b) pricinile în litigiile ce decurg din raporturi de contencios administrativ;

c) pricinile în procedură specială specificate la art. 279;

d) pricinile în pretenții ce se examinează în procedură în ordonanță specificate la art. 345;

e) pricinile care apar în legătură cu încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și cu repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare;

f) pricinile care apar în legătură cu încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a actelor instanțelor judecătorești și a actelor unor alte autorități și cu repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare;

g) pricinile privind sistarea temporară a valabilității sau retragerea licențelor/autorizațiilor ce vizează activitatea de întreprinzător;

h) pricinile privind declararea insolvenței;

i) pricinile ce apar în legătură cu executarea actelor instanțelor judecătorești și a actelor unor alte autorități, inclusiv ale instanțelor judecătorești străine și ale arbitrajelor internaționale.

(2) În competența instanțelor judecătorești de drept comun pot fi date prin lege și alte categorii de pricini.

(3) Instanțele judecătorești de drept comun judecă pricinile ce țin de competența lor cu participarea persoanelor fizice și juridice rezidente sau nerezidente, autorităților publice, organizațiilor cu investiții străine, organizațiilor internaționale care practică activități de întreprinzător dacă, prin lege, printr-un tratat internațional la care Republica Moldova este parte sau prin înțelegere a părților, nu se stabilește o altă modalitate de soluționare a litigiului.

Legea contenciosului administrativ

Articolul 1. Scopul contenciosului administrativ

(1) Contenciosul administrativ ca instituție juridică are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept.

(2) Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

1. Consider că normele legale menționate la capitolul II al prezentei sesizări încalcă cumulativ, direct sau indirect, prevederile articolelor 1, 6, 20, 53, 54, 66, 114, 115, 116 din Constituția Republicii Moldova, art. 6 și 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 8 și 10 din Declarația Universală a drepturilor omului, art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

De asemenea, aceste norme vin în contradicție cu un șir de norme concurente din legislația internă a Republicii Moldova.

2. Comisia Națională a Pieții Financiare, într-adevăr este o instituție autonomă, responsabilă de activitatea participanților la piața financiară nebancaară și care supraveghează acest domeniu. Ca și orice regulator, CNPF are o serie de atribuții în domeniu. Prin art. 1 din Legea cu privire la Comisia Națională a Pieții Financiare, legiuitorul i-a acordat mai multe pîrghii de influență, inclusiv prin aplicarea de interdicții și sancțiuni în limitele legii.

Aceste prevederi sunt dezvoltate în continuare în art. 9 alin. (1) care prevede mai multe drepturi precum suspendarea amplasării valorilor mobiliare, inițierea invalidității tranzacțiilor cu valori mobiliare și calificarea acțiunilor participanților la piața valorilor mobiliare. De asemenea, în executarea drepturilor sale discreționare CNPF va putea emite ordonanțe.

Potrivit art. 23 din lege, atacarea deciziilor CNPF nu vor suspenda executarea iar în corelație cu art. 21 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ, toate aceste circumstanțe, cumulativ, îngădesc accesul liber la justiție iar o eventuală hotărîre de judecată emisă după un îndelungat proces va fi una inutilă.

Consider că prin acordarea unor asemenea drepturi exclusive CNPF sunt limitate serios drepturile deținătorilor de valori mobiliare fără a exista vre-un motiv întemeiat.

Deja cunoaștem cazuri cînd CNPF emite ordonanțe prin care dispune suspendarea operațiunilor cu valorile mobiliare fără a specifica motivele restrîngerii drepturilor, perioada de acțiune a ordonanței, căile de atac etc.

Aceste norme legale acordă un drept discreționar CNPF, fără o hotărîre a instanței de judecată, de a justifica orice limitare a drepturilor deținătorilor de valori.

Pentru participanții la piața valorilor mobiliare, hotărîrile CNPF pot produce consecințe foarte grave iar legiuitorul nu a prevăzut expres anumite cerințe pentru acest act administrativ.

Astfel, și în acest caz constatăm limitarea dreptului accesului liber la justiție, dreptul la apărare, proces echitabil și recurs efectiv.

Deci, legătura cauzală dintre normele menționate și prevederile constituționale invocate este evidentă.

- CNPF are dreptul discreționar de a suspenda amplasarea valorilor mobiliare fără existența vreunei decizii judecătorești. Această suspendare va fi executorie imediat iar atacarea în judecată nu va suspenda executarea. Astfel este limitat dreptul deținătorilor la un proces echitabil, acces liber la justiție, libertate economică etc.
- CNPF va putea califica acțiunile participanților la piața valorilor mobiliare ca manipulări, adică va da un verdict că unele acțiuni sunt ilegale. Iarși CNPF va avea un drept discreționar de constata un fapt fără existența unei decizii ale instanței de judecată. Doar instanța de judecată înfăptuiește justiția și nici de

cum un regulator. În acest caz iarăși este îngădit dreptul la un recurs efectiv, acces liber la justiție și se încalcă principiul separării puterii în stat.

- CNPF în vederea exercitării atribuțiilor sale discreționare va emite ordonanțe, documente care în corelație cu prevederile legale menționate devin practic acte jurisdicționale care vor fi obligatorii pentru executare fără existența unei decizii de judecată. Și aici observăm legătura între drepturile CNPF care vin în contradicție cu principiile separării puterilor, accesul liber la justiție etc.
- Intrarea în vigoarea a hotărârilor și ordonanțelor CNPF fără dreptul de a fi suspendate iarăși încalcă principiile constituționale prevăzute mai sus deoarece pînă la o eventuală soluție de durată pe cale judiciară, deținătorul de valori mobiliare va fi restrîns în drepturile sale la o activitate economică liberă, iar consecințele executării deciziilor CNPF vor putea avea consecințe irecuperabile de către judecată. Astfel, și în acest caz este încălcat principiul unui recurs efectiv, accesul la justiție, separarea puterilor etc.
- Prevederea potrivit căreia contestarea în judecată nu va suspenda executarea deciziilor CNPF este în genere o ingerință de neadmis într-o societate democratică. O decizie finală a judecătii care poate veni peste ani de zile ar fi una inutilă dacă deciziile CNPF și-au făcut efectul. În acest caz observăm încălcarea tuturor normelor constituționale menționate mai sus.

Remarc faptul că normele contestate nu pot fi privite separat. Ele sunt toate într-o corelație strînsă și aplicarea lor în ansamblu acordă CNPF astfel de drepturi încît pune orice participant la piața valorilor mobiliare în situații discriminatorii, atunci cînd aceștia nu vor putea efectiv să-și apere drepturile sale în justiție deoarece deciziile CNPF vor fi executate imediat iar consecințele ar putea fi irecuperabile. Totodată, astfel de atribuții date unui regulator independent vin cu o ingerință gravă în dreptul exclusiv al instanțelor de judecată de a efectua justiția.

Statuînd în capitolul I și II din Constituție drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, Republica Moldova a consacrat și principiile generale aplicabile acestora. Fiind expuse în special în capitolul I din Constituție, aceste principii urmează a fi aplicate în egală măsură tuturor drepturilor și libertăților consacrate de Constituție și de legislația în vigoare.

Pentru garantarea exercitării lor eficiente, art.20 din Constituție consacră principiul accesului liber la justiție. Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzînd mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină.

Un drept general, care garantează persoanelor accesul liber la justiție, este dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile legitime ale persoanelor.

În vederea garantării dreptului la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești, legislatorul constituant a consfințit în capitolele II și IX principiile și drepturile constituționale, în baza cărora în Republica Moldova se exercită justiția.

Dreptul fiecărei persoane la un proces judiciar independent și imparțial este fundamental, fiind un element de bază al democrației și al statului de drept.

Potrivit art.20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Acest drept reprezintă o premisă și o reală garanție a respectării tuturor drepturilor omului consfințite în actele normative interne și internaționale.

Dreptul persoanei de a se adresa justiției este o condiție *sine qua non* în asigurarea eficienței exercitării drepturilor și libertăților sale.

Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzând mai multe raporturi juridice și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. În conexiune cu acest principiu este *dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești* competente împotriva actelor care violează drepturile legitime ale persoanelor, consacrat în art.20 din Constituție, și *dreptul la apărare*, reglementat de art.26 din Constituție, conform căruia fiecărei persoane în Republica Moldova i se garantează dreptul la apărare. Fiecare om are dreptul să *reacționeze independent*, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale..

Astfel, prin jurisprudența sa, Curtea a relevat că Constituția oferă persoanei libertatea de a alege modalitatea de apărare și posibilitatea de a se apăra prin toate mijloacele prevăzute de lege.

Potrivit alin. (1) din art. 53 din Legea Supremă, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Astfel, Constituția garantează dreptul cetățeanului să fie protejat de abuzurile autorităților publice. Totodată, prin impunerea unor restricții de procedură, legiuitorul a limitat dreptul persoanei vătămate la o recunoaștere a dreptului pretins deoarece orice nerespectare a procedurii prealabile îl va pune în imposibilitate de a merge în instanță pentru a-și apăra drepturile sale.

Art. 54 din Constituție prevede expres că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Totodată, aceste condiții nu pot admite restrîngerea așa drepturi fundamentale precum accesul liber la justiție prevăzut de art. 20 din Constituție.

Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Dreptul la un proces echitabil, reglementat de art.6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale³ (în continuare – Convenția), exprimă dreptul fiecăruia la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Afară de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și actele normative interne ale statelor, dreptul la un proces echitabil este statuat de Declarația Universală a Drepturilor Omului (art.10), de Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (art.14 alin.(1)).

Protecția judiciară efectivă și completă poate fi realizată doar în condițiile unei adevărate independențe a puterii judecătorești, care este investită cu prerogativa de a asigura și restabili, prin intermediul *justiției*, ordinea juridică în statul de drept.

Orice activitate judiciară trebuie să se întemeieze pe anumite principii fundamentale menite să asigure caracterul unitar și coerența actului de justiție și, mai ales, realizarea drepturilor și intereselor legitime ale celor implicați în actul de justiție.

Republica Moldova, fiind membră a Consiliului Europei, ratificînd Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și-a asumat obligația de a garanta tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția sa drepturile și libertățile proclamate de Convenție.

Conform art.1 din Convenție, statele sînt obligate să asigure drepturile și libertățile prevăzute în Convenție fiecărei persoane aflate sub jurisdicția lor. Această obligație presupune organizarea unui sistem juridic pertinent. Art.13 din Convenție prevede că „orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost

încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale...”.

Aceste prevederi pun în valoare nu numai esența drepturilor protejate prin Convenție, dar și responsabilitatea care revine propriilor instituții ale statului în asigurarea exercitării drepturilor.

Astfel, sarcina primordială cu privire la aplicarea Convenției, parte integrantă a sistemului legal intern, revine instanțelor judecătorești naționale. În cadrul judecării cauzelor instanța urmează să verifice dacă legea sau actul ce va fi aplicat și care reglementează drepturile și libertățile garantate de Convenție este compatibil cu prevederile acesteia, iar în caz de incompatibilitate, instanța va aplica direct prevederile Convenției, menționînd acest fapt în hotărîrea sa.

Dreptul la asigurarea acțiunii, la suspendarea unui act administrativ pînă la soluționarea cauzei este parte integrantă a dreptului la un proces achitabil, dreptul la accesul liber la justiție. Nu rareori se întîmplă cînd nesuspendarea executării unui act administrativ face imposibilă executarea deciziei definitive a instanței de judecată, drept urmare survenirii unor pagube eminente. În acest caz, procesul judiciar devine unul absolut inutil dacă cetățenii nu pot să-și recapete drepturile lezate.

Puterea judecătorească se exercită numai prin instanța judecătorească *în persoana judecătorului, unicul purtător al acestei puteri*, abilitat constituțional cu atribuții de înfăptuire a justiției.

Astfel, justiția, ca sistem, dar și judecătorii, individual, trebuie să fie capabili să-și exercite atribuțiile fără a fi influențați de puterea legislativă, cea executivă ori de diverse grupuri de interese și persoane. În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude subordonarea și ierarhia. Iată de ce independența judecătorilor nu este un privilegiu al judecătorilor, ea este un beneficiu al cetățenilor.

Prin introducerea acestei norme, legiuitorul și-a asumat abuziv atribuțiile instanțelor de judecată. Prin interdicția de a suspenda pe cale judecătorească un act administrativ Parlamentul și-a depășit atribuțiile prevăzute la art. 66 din Constituție, a încălcat principiul separației puterilor în stat prevăzut la art. 6, a îngădit dreptul accesului liber la justiție (art. 20), dreptul la apărare (art. 26), a admis ingerință în activitatea instanțelor de judecată care potrivit art. 114 din Constituție se înfăptuiește numai de către instanțele judecătorești. Această normă vine în contradicție directă cu normele internaționale citate mai sus care asigură accesul la justiție, la un proces echitabil și la un recurs efectiv.

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și

pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate (art.1 alin.(3)).

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției (art.6).

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului (art.60 alin.(1)).

Separarea puterilor în stat în puterea legislativă, puterea executivă și puterea judecătorească presupune instituirea unui sistem de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării uneia dintre ele, ar asigura funcționarea autonomă a fiecărei ramuri a puterii, precum și colaborarea lor.

Definirea exhaustivă a circumstanțelor și scopului aditerii interferenței Parlamentului în procesul de înfăptuire a justiției constituie un mecanism de excludere a abuzurilor unei puteri față de altă putere, precum și de asigurare a certitudinii juridice în procesul de exercitare a puterii de stat în condițiile unui regim democratic.

Adoptarea unor norme legale care ar limita înfăptuirea justiției aduce atingere într-un mod inadmisibil echilibrului puterii în stat, principiului separării și colaborării puterilor în stat, principiului legalității. Or, una din caracteristicile constituționale ale statului de drept constituie obligația statului, a autorităților publice, a instituțiilor și a persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor, stabilite de Constituție și legi.

În cazul descris, Parlamentul a introdus un tratament diferit față de unele autorități cu derogare de la norma generală. De menționat că diferența de tratamente în situații similare, precum și orice similitudine de tratament în situații diferite vor fi considerate discriminări în lipsa unei justificări obiective și rezonabile. O diferență de tratament admisibilă trebuie nu numai să urmărească un scop legitim, ci și să se caracterizeze printr-un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (Cauza Marckx contra Belgiei din 13.06.1979).

Diferența de tratament este admisibilă dacă se realizează conform unor criterii obiective care nu variază în funcție de persoană, ci care țin de ansamblul grupului. Caracterul rezonabil al diferențierilor are menirea de a evita arbitrarul, astfel încît diferența operată să nu poată răsturna principiul egalității (Cauza Affaire linguistique belge contra Belgiei din 23.07.1968).

Curtea Constituțională, în calitate de garant al realizării principiului separației puterilor, statuat în art.6 din Constituție, în conformitate cu art.134 alin.(3) din

Constituție, are obligația de a declara neconstituțională orice abatere de la acest principiu (Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 2011).

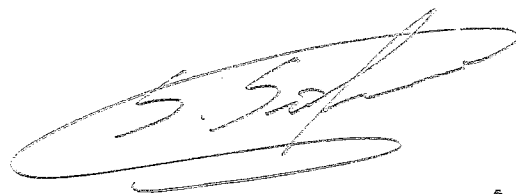
Luînd act de argumentele invocate, consider că legătura cauzală între drepturile discreționare ale CNPF și încălcarea principiilor constituționale ce țin de accesul liber la justiție, recurs efectiv, separația puterilor, înfăptuirea justiției numai de instanțele judecătorești și altele este pe deplin demonstrată și ține de Curtea Constituțională să decidă în ce măsură aceste norme contestate contravin sau nu normei constituționale.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Legii cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Codului jurisdicției constituționale, solicit Curții Constituționale a Republicii Moldova să exercite controlul constituționalității următoarelor norme legale, sintagme din Legea nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998 privind Comisia Națională a Pieții Financiare:

- Lit. h), l) și o) alin. (1) din art. 9;
- Alin. (2) din art. 21;
- Alin. (2) și (3) din art. 22;
- Ultima propoziție din art. 23.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Serghei SÎRBU